

Identita

*Co bych byla, kdybych
neznala své rodiče?*

Kdysi hledala biologické rodiče své adoptované dceři. Od té doby našla rodiny i mnoha dalším osvojeným dětem. Petra Pávková je tak trochu detektiv a tak trochu mediátorka. Pomáhá, aby setkání dětí s těmi, komu se narodily, proběhlo dobře. „Je opravdu těžké vyrůst ve zdravého, sebevědomého člověka, aniž byste věděli, odkud pocházíte, komu se podobáte, kým jste. Jen tak můžete zdravě čelit dospělosti,“ říká. Potkáváme se v kavárně na kraji Prahy, kde se některá setkání, u nichž Petra Pávková asistuje, odehrávají. Tady si biologičtí rodiče sedají naproti svým dětem, které roky neviděli a které kdysi zklamali, protože se o ně nedokázali postarat – a omluví se jim.

Proč jste se s bývalým manželem kdysi rozhodli pro adopci?

Na vysoké škole jsem studovala speciální pedagogiku. Náš kamarád tehdy pracoval ve výchovném ústavu pro kluky od patnácti do osmnácti let. Jezdili jsme tam pomáhat, brávali jsme kluky třeba na výlety. Byli to vesměs Romové, kteří měli za sebou jenom dětské domovy. Jeden děčák za druhým, až se dostali sem, do výchovného ústavu. Byli ale skvělí, upřímní, milí. Čas od času jim to ovšem někde ujelo, třeba šli a vykradli místní hospodu. Tam jsem pochopila, že s pomocí je potřeba začít mnohem dřív. V šestnácti, sedmnácti už to byla jen zoufalá snaha. O to bola větší bylo, že nám to říkali i sami ti kluci. Viděla jste film *Marian* od režiséra Petra Václava?

Neviděla.

V té naší skupině byl jeden kluk, takový vůdce, jmenoval se Marian. Podle něj potom Petr Václav natočil film, který je mimo jiné o tom, co jsme tam s nimi tenkrát zažívali. Marian mi psal krásné dopisy, které mám pořád schované. Stojí v nich, jak moc si váží toho, co pro ně děláme, ale že to nedokáže přijmout. Z těch jeho dopisů byla cítit obrovská frustrace z toho, že se nedokáže změnit.

Víte o něm něco?

Zemřel na útěku z vězení. Bylo mu okolo třiceti.

A tato zkušenost byla vaší cestou k adopci?

Vlastně ano. Po vysoké škole jsem se vdala, ale komunisti mě nenechali pracovat s dětmi, protože jsem byla věřící. Dlouho jsem pak byla doma se třemi syny. Když byl ten nejmladší asi tříletý, s manželem jsme si řekli, že máme dost energie a že bychom jedno dítě ještě zvládli. A tak k nám přišla Eliška.

Za rok se pro ni vrátíme

Měli jste jako budoucí adoptivní rodiče nějaké požadavky?

Chtěli jsme, aby byla v naší rodině nejmladší a aby to byla holčička. Všechno ostatní nám bylo jedno.

Absolvovali jste tehdy nějaké školení pro budoucí náhradní rodiče?

Tenkrát už nějaké přípravy byly, probírala se na nich právní a zdravotní témata či obecná dětská psychologie. Vtipné bylo, že mě učili třeba přebalovat. Stále jsem se tam ale ptala na jednu věc: jaký je rozdíl mezi tím, vychovávat romské a neromské dítě. Byla jsem mladá, bez zkušeností a o specifikách péče o přijaté dítě jsem nic nevěděla. Ptala jsem se i sama sebe, zda to zvládnu. A taky bylo jasné, že když napíšeme, že ohledně etnicity nemáme preference, dají nám právě romské dítě. Jenže na moji otázku mi nikdo nedokázal odpovědět.

To bylo v jakém roce?

V roce 1999. Když jsme dokončili přípravy, druhý den nám zavolali s tím, že pro nás mají Elišku. Hned jsme si pro ni jeli a oni nám ji rovnou dali. Byl jí rok a čtvrt.

Takže jste neměli žádnou dobu na seznámení?

Neměli. Dneska už to tak není a rodiče i dítě dostávají prostor se poznat. Když jsem ji tam tehdy viděla, řekla jsem si, že bude lepší, když si ji odvezeme hned. Nikdo nám v tom nebránil.

Jaké to bylo, když jste ji poprvé uviděli?

Když jsme přišli na oddělení s tím, že si pro ni jdeme, nemohli si vzpomenout, které z dětí je Eliška. Znali ji jen podle příjmení. Když jsem se pak ptala, jestli je tam nějaká teta, se kterou by se Eliška chtěla rozloučit, tak říkali: „Jo, jedna tady je, ta jí strašně ráda krmí, protože dobře jí.“ Byla tehdy takové nepohyblivé, vyděšené dítě, neusmívala se, palec v puse. Tak jsme ji sbalili a odvezli domů.

Jak Elišku přijali vaši synové?

Synové to zvládli hezky. Jen ten nejmladší za mnou asi po třech měsících přišel a říkal: „Mami a kdy ji vrátíme?“ Eliška dělala velké pokroky, doháněla jak somatický, tak i psychický vývoj, začala mluvit, lézt, chodit... Ze začátku mi ale vůbec nerozuměla, což byl šok. Byla jsem od synů zvyklá, že když jsem jim v jejich roce a čtvrt řekla „hačí!“ nebo „budeme papat“, chápali, co říkám. Eliška mi

nerozuměla vůbec. Jak na ni v kojeneckém ústavu mluvilo mnoho lidí a různým způsobem, nenaučila se to.

Od kdy žila v kojeneckém ústavu?

Od narození. Její maminka s ní byla v porodnici asi dva nebo tři dny. Pak jim řekla, že se vrátí po roce a vyzvedne si ji. Nikdo jí ovšem neřekl, že po roce si už nikoho nevyzvedne.* V porodopisu skutečně stojí, že měla v plánu se vrátit. Je také možné, že měla nastoupit výkon trestu, některé věci se už nikdy přesně nedozvíme. Později jsme ale zjistili, že se starala o většinu svých potomků. Eliška byla nejmladší z jejich dvanácti dětí, do adopce šly tři.

A vrátila se po tom roce?

Vrátil se tam Eliščin táta, kterému řekli, že už má smůlu. Taky mu řekli, že není zapsaný jako otec, takže si pak oběhal otcovství. V mezidobí ale kvůli nezájmu o Elišku přišli o rodičovská práva,* a s tím už nešlo dělat nic. O tom, že o ni biologická rodina měla zájem, jsme se my tehdy nedozvěděli.

Kdy se Eliška začala na svoje biologické rodiče ptát?

To jí bylo asi pět. Ptala se na svoji mámu, jaká je, kde žije... A já pro ni neměla odpovědi, znala jsem jen její jméno. A tak jsme ji začali hledat.

Jak to hledání vypadalo?

Trvalo dva roky. Navštívila jsem dům, kde tenkrát v Praze bydleli, posílala jsem dopisy na různá místa, telefonovala. Požádala jsem také sociální pracovníci, která nás při adopci měla na starosti, jestli by nemohla napsat biologickým rodičům, že je hledáme. Což skutečně udělala, kontaktovala je a oni jí řekli, že chtějí Elišku vidět. Potřebovala to od nich písemně, čímž se to protáhlo. Nakonec dopis dorazil a bylo v něm telefonní číslo na Eliščinu mámu. Zavolala jsem jí a asi za dva dny nato přijeli do Prahy.

Co bylo pak?

Řekla jsem jim, že se nejdřív chci potkat jen s nimi, o samotě, bez Elišky. Měli jsme sraz v Holešovicích. Najednou vidím, jak

* Tehdy byl v platnosti zákon, který stanovoval, že pokud se rodič déle než šest měsíců neozve, tzv. neprojeví zájem, je zbaven rodičovské zodpovědnosti. Přesně tak to u matky Elišky proběhlo. Nikdo ji na to neupozornil.

* V zákoně se to nazývá „rodičovská odpovědnost“ a zahrnuje rodičovská práva a povinnosti.

přichází Eliščin táta, toho jsem poznala hned. S ním tam přišli ještě takoví dva obrovští bodyguardi, bratrance. Táta na mě tehdy trochu nastoupil a říkal: „Co chcete? Chcete peníze? Chcete nám ji vrátit?“ Vysvětlila jsem mu, že nic takového nechci, že je jen Eliška chce poznat. Tak poslal bratrance domů a povídali jsme si. Byl skvělý. S ním se pak Eliška viděla jako s prvním.

A její máma?

I ona tehdy přijela do Prahy, ale zprvu neměla odvalu. Asi za týden jsem se potkala i s ní. Taky na mě trochu nastoupila, měla na sobě kožich, zlato, vysoké podpatky. Ale vlastně Elišku nakonec tolik neoslňila jako táta, tam to bylo hodně srdcové. On jí hned na prvním setkání říkal: „Ty seš tak nádherná!“ a ukazoval jí, jak má v peněžence její fotku, kterou jsem jim poslala na Slovensko. Mně pak děkoval, že jsem to pro ně udělala, a Elišce se přímo na místě rovnou omluvil. Řekl jí: „Promiň, my jsme to tenkrát nezvládali, já tehdy nebyl v Praze, já byl na Slovensku, a pak už bylo pozdě.“

Když se s nimi setkala, bylo jí osm. Pokračoval jejich kontakt nějak?

Přibližně jednou za rok jsme za nimi jeli na Slovensko. Tam jsme teprve zjistili, kolik má sourozenců. Než se její rodiče potkali, měl každý děti s předchozími partnery. Dohromady tak měli asi devatenáct potomků. A ve vesnici, kde bydleli, žila většina jejich příbuzných, takže když jsme tam přijížděli, celá vesnice sledovala, jak Eliška přijíždí.

Jak to Eliška tehdy celé vnímala?

Pro Elišku to, myslím, byla obrovská úleva, protože zjistila, že je normální. Ona v té naší rodině vyčnívala, a to nejen barvou kůže. Byla vždycky mnohem hlučnější, emotivnější, víc všechno prožívala, všude jí bylo plno. A najednou zjistila, proč taková je a že je to v pořádku. Když jsme jednou jeli ze Slovenska zpátky domů, řekla mi: „Mami, já jsem strašně ráda, že máš ráda Romy.“ Ale myslím, že v tom bylo schovaného něco jiného. Myslím, že tím říkala: „Mami, jsem ráda, že mě bereš i s tím vším kolem, i s mojí biologickou rodinou.“

> Eliška přišla do rodiny Petry Pávkové, když jí byl rok a čtvrt.